

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องสารานุกรมประวัติศาสตร์กรุงธนบุรีสำหรับเยาวชน ฉบับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยมีวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ของสมัยกรุงธนบุรี ในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล
2. เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านประวัติศาสตร์กรุงธนบุรีเป็นสารานุกรม ฉบับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book)
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของเยาวชนในเขตธนบุรีต่อสารานุกรม ในด้านความรู้ประวัติศาสตร์สมัยกรุงธนบุรี และลักษณะสารานุกรมประเภทหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book)

จากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวแล้วจะนำเสนอรายงานตามลำดับดังนี้

1. สรุปผล
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

1. สรุปผล

1.1 การศึกษาองค์ความรู้ประวัติศาสตร์กรุงธนบุรี สรุปได้เป็นดังนี้

1.1.1 การศึกษาเอกสาร

- 1) เอกสารชั้นต้น เช่น สมุดไทยต่างๆ จดหมายเหตุ พระราชพงศาวดารกรุงธนบุรี จดหมายเหตุไทร บันทึกรงจ่า
- 2) เอกสารชั้นต้นที่นำมาตีพิมพ์ซ้ำในโอกาสต่างๆ
- 3) เอกสารงานวิจัยการเขียนประวัติศาสตร์กรุงธนบุรีในแง่มุมต่างๆ ของนักวิชาการและนักเขียน
- 4) เอกสารเรื่องเล่ากรุงธนบุรี เป็นการเขียนอิงประวัติศาสตร์ หรือเรื่องเล่าสมัยกรุงธนบุรี

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกรุงธนบุรีนั้น มีผู้สนใจเขียนถึงไว้จำนวนมาก และหลากหลายกว่าสมัยอื่นๆ แต่ที่ได้รับความนิยมและพบมากคือ เอกสารเรื่องเล่าอิงประวัติศาสตร์กรุงธนบุรี

1.1.2 สรุปองค์ความรู้ประวัติศาสตร์บุคคล

บุคคลสำคัญสมัยกรุงธนบุรีมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกับเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์ในช่วงรอยต่อที่ยากลำบากของชาติไทย จึงสรุปจัดกลุ่มบุคคลในสมัยนั้นได้ดังนี้

1) บุคคลที่เป็นราชวงศ์และเชื้อพระวงศ์ ที่เกี่ยวข้องกันทางสายเลือด เช่น นางนกเอี้ยงและเจ้าจอมมารดาฉิม เป็นต้น

2) บุคคลสำคัญที่มีบทบาทในปลายสมัยกรุงศรีอยุธยา สืบเนื่องมาจนถึงการเสียกรุง ในปี พ.ศ. 2310 เช่น สมเด็จพระเจ้าเอกทัศ กษัตริย์องค์สุดท้ายแห่งกรุงศรีอยุธยา

3) บุคคลที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์สำคัญในสมัยกรุงธนบุรี เช่น เหตุการณ์สงคราม การปราบปรามกบฏ และการมีสัมพันธ์ไมตรีกับชาวต่างชาติ เช่น พระยาพิชัยดาบหัก เจ้าเมืองจันทบุรีและ จักรพรรดิเฉียนหลง เป็นต้น

4) บุคคลที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์กรุงธนบุรี เช่น หมอบรัดเลย์ และ พระศรีราชเดโช

1.2 การพัฒนาองค์ความรู้ด้านประวัติศาสตร์กรุงธนบุรีเป็นสารานุกรม ฉบับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book)

ผู้วิจัยจัดการสนทนากลุ่มและทำการวิเคราะห์ลักษณะของหนังสือสารานุกรมที่จะนำมาใช้สำหรับเยาวชน การวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับลักษณะและรูปแบบของสารานุกรม ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อที่จะนำมาใช้ร่วมกับคำศัพท์ที่ได้ในตอนต้น เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำหนังสือสารานุกรม สำหรับการสืบค้นและอธิบายความหมาย ผู้วิจัยทำการศึกษาข้อมูลจากเอกสารและหนังสือสารานุกรมฉบับต่างๆ ศึกษาหลักการทำหนังสือ การเขียนและเรียบเรียงคำศัพท์ และการออกแบบจัดหน้า เพื่อตอบสนองกับเนื้อหาและการใช้งานของเยาวชน

1.2.1 การทำหนังสือสารานุกรม กำหนดคำศัพท์เรียงตามตัวอักษร ก-ฮ ในหนังสือสารานุกรม และทำการสรุปแนวทางในการเขียน เพื่อให้มีลักษณะเป็นไปตามเกณฑ์ การทำหนังสือสารานุกรม ดังต่อไปนี้

1) ควรเป็นคำศัพท์ที่มีการอธิบาย ให้เข้าใจง่ายไม่ซับซ้อน เนื่องจากผู้ใช้เป็นเยาวชน

2) มีการจัดหมวดหมู่ประเภทของคำศัพท์ และมีการอ้างอิงจากแหล่งข้อมูล ที่เชื่อถือได้

3) เรียงลำดับคำศัพท์ ตามตัวอักษร พยัญชนะและสระ ในภาษาไทย

4) มีความทันสมัย สามารถสืบค้นได้ง่าย ผ่านสื่อประเภทต่างๆ

1.2.2 รายละเอียดและหลักเกณฑ์การเขียนคำในสารานุกรมประวัติศาสตร์กรุงธนบุรี

1) คำที่เขียนเกี่ยวกับประวัติศาสตร์กรุงธนบุรี เป็นบุคคลและผลงาน ศิลปกรรม ซึ่งเกี่ยวข้องกับกรุงธนบุรี อยู่ระหว่างปี พ.ศ.2310-2325 ในช่วงระยะเวลา 15 ปี

2) ประวัติศาสตร์ หมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งหมดในอดีต และสิ่งที่มนุษย์ได้กระทำหรือสร้างแนวความคิดไว้ทั้งหมด รวมถึงเหตุการณ์ที่เกิดจากเจตจำนงของมนุษย์ ตลอดจนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญหรือ ธรรมชาติที่มีผลต่อมนุษยชาติ ซึ่งในที่นี้หมายถึง ประวัติศาสตร์กรุงธนบุรี ในด้านประวัติบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ ในสมัยกรุงธนบุรี แนวทางการ เขียนคำ เริ่มต้นที่ชื่อตำแหน่งและหรือชื่อบุคคล ตามด้วยประวัติ ผลงานหรือเหตุการณ์ที่ บุคคลนั้น เกี่ยวข้อง โดยเรียงลำดับตามช่วงเวลาก่อน-หลัง

3) หนังสือสารานุกรมประวัติศาสตร์กรุงธนบุรีฉบับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับเยาวชน มีเนื้อหาด้านประวัติศาสตร์ โดยเรียบเรียงเนื้อหาที่ไม่ซับซ้อน กระชับได้ใจความ เข้าใจง่าย เหมาะสำหรับเยาวชนอายุระหว่าง 15-25 ปี มีการจัดเรียงคำตามลำดับอักษรไทย ออกแบบให้เข้าถึงได้ง่าย มีภาพประกอบที่เหมาะสมอาจมีภาพเคลื่อนไหวหรือมีเสียง ดนตรีประกอบ ซึ่งสามารถดูจากซีดี ผ่านคอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะและพกพา

1.3 การศึกษาความพึงพอใจของเยาวชนในเขตธนบุรีต่อสารานุกรม ในด้านความรู้ ประวัติศาสตร์สมัยกรุงธนบุรี และลักษณะสารานุกรมประเภทหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book)

กลุ่มตัวอย่างประชากรได้แสดงความพึงพอใจ เกี่ยวกับองค์ความรู้ทาง ประวัติศาสตร์กรุงธนบุรี ในหัวข้อประเมินทั้งหมดพบว่าในภาพรวม เกี่ยวกับองค์ความรู้ทาง ประวัติศาสตร์กรุงธนบุรี อยู่ในระดับ พึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.19$)

กลุ่มตัวอย่างประชากรได้แสดงความพึงพอใจ ผลการประเมินความพึงพอใจ เกี่ยวกับ การใช้งานหนังสือสารานุกรม ในหัวข้อประเมินทั้งหมดพบว่าในภาพรวมของ การใช้งาน หนังสือสารานุกรม อยู่ในระดับ พึงพอใจมาก

กลุ่มตัวอย่างประชากรได้แสดงความพึงพอใจ ผลการประเมินความพึงพอใจ เกี่ยวกับ การใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ในหัวข้อประเมินทั้งหมดพบว่าในภาพรวมของ การใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) อยู่ในระดับพึงพอใจมาก

2. อภิปรายผล

2.1 การศึกษาองค์ความรู้ด้านประวัติศาสตร์สมัยกรุงธนบุรี

2.1.1 การศึกษาเอกสาร แบ่งเป็นเอกสารชั้นต้น เช่น สมุดไทยต่างๆ จดหมายเหตุ พระราชพงศาวดารกรุงธนบุรี จดหมายเหตุโหร บันทึกรงจ่าเอกสารชั้นต้นที่นำมาตีพิมพ์ซ้ำในโอกาส

ต่างๆ เอกสารงานวิจัยการเขียนประวัติศาสตร์กรุงธนบุรีในแง่มุมต่างๆของนักวิชาการและนักเขียน เอกสารเรื่องเล่ากรุงธนบุรี เป็นการเขียนอิงประวัติศาสตร์ หรือเรื่องเล่าสมัยกรุงธนบุรี และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกรุงธนบุรีนั้นมีผู้สนใจเขียนถึงไว้จำนวนมาก และหลากหลายกว่าสมัยอื่นๆ แต่ที่ได้รับ ความนิยมและพบมากคือ เอกสารเรื่องเล่าอิงประวัติศาสตร์กรุงธนบุรี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปฐมพงษ์ สุขเล็ก (2555) เรื่อง สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช: เรื่องเล่าและการประกอบสร้าง ความหมาย ที่พบว่า วิธีการประกอบสร้างเรื่องเล่าพระราชประวัติสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชมี 3 วิธี คือ 1) การสร้างเรื่องเล่าจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เป็นลายลักษณ์อักษร อันได้แก่การ สร้างด้วยการคัดลอก การสร้างด้วยการเรียบเรียงใหม่ การสร้างด้วยการปรับแต่งข้อมูล และการสร้าง ด้วยการตีความใหม่ 2) การสร้างเรื่องเล่าจากตำนานคำบอกเล่าท้องถิ่นและศาสตร์อื่นๆ อันได้แก่ การ สร้างที่สอดคล้องกับเอกสารทางประวัติศาสตร์ และการสร้างที่ปฏิเสธเอกสารทางประวัติศาสตร์ และ 3) การสร้างเรื่องเล่าที่ไม่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ อันได้แก่การสร้างที่ปฏิเสธเอกสารทาง ประวัติศาสตร์ และการสร้างใหม่ เอกสารทางประวัติศาสตร์ที่ถูกนำมาอ้างอิงและสร้างเรื่องเล่ามาก ที่สุดคือพระราชพงศาวดาร ฉบับพระราชหัตถเลขา และอาภรณ์ (พิชเชนทรโยธิน) พุกกะมาน (2540, บทบรรณาธิการ) ที่กล่าวว่า สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี เป็นพระมหากษัตริย์ไทยพระองค์เดียวที่มี ผู้เขียนถึงมากที่สุด แต่ถึงกระนั้นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพระราชประวัติ ค่อนข้างจะคลุมเครือและสับสน เนื่องจากเป็นยุคสมัยของความวุ่นวาย ความเดือดร้อน และสงคราม บ้านแตกสาแหรกขาด

2.1.2 สรุปลงค์ความรู้ประวัติศาสตร์บุคคล

บุคคลสำคัญสมัยกรุงธนบุรีมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกับเหตุการณ์สำคัญใน ประวัติศาสตร์ในช่วงรอยต่อที่ยากลำบากของชาติไทย จึงสรุปจัดกลุ่มบุคคลในสมัยนั้นได้ดังนี้

- 1) บุคคลก่อนสถาปนากษัตริย์
- 2) พระราชวงศ์กรุงธนบุรี
- 3) บุคคลในเหตุการณ์สำคัญกรุงธนบุรี แบ่งเป็น ขุนนางและข้าราชการ บุคคลไทยต่างเชื้อชาติ บุคคลต่างชาติ
- 4) บุคคลหลังสมัยกรุงธนบุรี

จากการศึกษาประวัติ และผลงานของบุคคลต่างๆที่กล่าวมา สามารถกล่าว ในภาพรวมถึงบุคคลสมัยกรุงธนบุรีได้ว่า มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ความเชื่อ และศาสนา ตลอดจนวัฒนธรรม มีความเสียสละ บุคคลเหล่านี้ล้วนแต่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับสมเด็จพระเจ้ากรุง ธนบุรี และการสร้างชาติในยุคนี้ สอดคล้องกับ ทรงคุณ จันทจร (2553) ที่กล่าวว่า ทฤษฎีโครงสร้าง หน้าที่นิยมเชื่อว่า สังคมประกอบด้วยโครงสร้างที่เป็นระบบย่อยๆหลายระบบ ระบบเหล่านี้ต่างมี หน้าที่ของตนเองแตกต่างกันออกไป แต่จะประสานสัมพันธ์กันเป็นอย่างดีสังคมจะเกิดความมั่นคงหรือ

ดูสภาพ ในการพัฒนาสังคมจึงต้องมุ่งเน้นให้โครงสร้างต่างๆของสังคม คือ บุคคล กลุ่มองค์กรต่างๆ ปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เต็มศักยภาพและประสานสัมพันธ์กัน นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2543) ได้กล่าวถึง กลุ่มบุคคลในสมัยกรุงธนบุรีไว้ว่า ขุนนางในสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรีนี้ อาจแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มแรกคือ ข้าหลวงเดิม กลุ่มที่สองคือ พวกที่เคยเป็นขุนนางชั้นผู้ใหญ่พอสมควรในสมัยกรุงศรีอยุธยา กลุ่มที่สามคือ กลุ่มของข้าราชการทั่วไปซึ่งส่วนหนึ่งก็คือขุนนางกรุงเก่า และสอดคล้องกับวิทยานิพนธ์ของเรื่องศิลป์ หนูแก้ว (2546) เรื่อง ความเป็นสังคมนานาชาติของกรุงธนบุรี ระหว่าง พ.ศ.2310-2325 โดยศึกษาสภาพสังคมไทยในสมัยกรุงธนบุรีว่า มีลักษณะเป็นสังคมนานาชาติที่ชาวต่างชาติหลายเชื้อชาติเข้ามาตั้งถิ่นฐานทำมาค้าขายและอาศัยอยู่ร่วมกัน จุดมุ่งหมายของวิทยานิพนธ์นี้คือ เพื่อศึกษาปัจจัยสำคัญที่ทำให้กรุงธนบุรีเป็นสังคมนานาชาติและเพื่อศึกษาวิถีชีวิตของชาวต่างชาติทั้งในทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมวัฒนธรรมของชาวต่างชาติในกรุงธนบุรี รวมถึงการวิเคราะห์ ผลการเป็นสังคมนานาชาติของกรุงธนบุรี ผลการศึกษาวิจัยพบว่า มีชนหลายชาติเข้ามาตั้งถิ่นฐานในกรุงธนบุรี เช่น ชาวจีนชาวมุสลิมเชื้อชาติต่างๆ ชาวมอญ ชาวเวียดนาม ชาวกัมพูชา และชาวยุโรป ทำให้เศรษฐกิจของกรุงธนบุรีฟื้นตัวเนื่องจากได้แรงงานและการเก็บภาษีจากการค้า นอกจากนี้ยังพบว่า ความเป็นสังคมนานาชาติของกรุงธนบุรีได้พัฒนาอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา เนื่องจากในสมัยนั้นกรุงธนบุรีเป็นเมืองหน้าด่านซึ่งมีชุมชนต่างชาติตั้งถิ่นฐานอยู่ก่อน ดังนั้นเมื่อกรุงธนบุรีถูกยกฐานะเป็นเมืองหลวงใน พ.ศ.2310 จึงได้ขยายเป็นเมืองท่านานาชาติและเป็นศูนย์กลางในการบริหารราชการแผ่นดิน

2.2 การพัฒนาองค์ความรู้ด้านประวัติศาสตร์กรุงธนบุรี เป็นหนังสือสารานุกรมฉบับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book)

ลักษณะของหนังสือสารานุกรมอิเล็กทรอนิกส์ (e-book) มีรูปแบบการใช้งานไม่ซับซ้อน มีการออกแบบจัดวางสวยงาม ดูง่าย มีภาพประกอบเป็นภาพนิ่งและสื่อภาพเคลื่อนไหว เนื้อหายังสามารถเชื่อมโยงไปยังคำที่เกี่ยวข้องได้ สารานุกรมอิเล็กทรอนิกส์ (e-book) นี้อ่านด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งสามารถเผยแพร่ได้ในรูปแบบที่หลากหลายตามความสะดวกของผู้ใช้ อาทิ แผ่น CD USB drive หรือดาวน์โหลดผ่านทางเว็บไซต์ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ แมนมาส ขวลิขิต (2531, น. 67-68) ที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของหนังสือสารานุกรมไว้ว่าหนังสือสารานุกรมเป็นหนังสือซึ่งรวมวิชาความรู้ และเรื่องราวต่างๆ ที่มนุษย์เรียนรู้และได้คิดสร้างสรรค์ไว้ทั้งหมดเปรียบเหมือนห้องสมุดขนาดเล็กที่เคลื่อนย้ายได้ มีการจัดหมวดหมู่ความรู้ เรียงลำดับความสำคัญของความรู้ชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ในสาขาวิชาต่างๆ และการเลือกคำสำคัญที่มีอยู่ในเรื่องแต่ละ

เรื่องมาจัดทำเป็นดัชนีค้นเรื่องท้ายเล่มหรือในเล่มสุดท้ายของชุด ทั้งเพื่ออำนวยความสะดวกในการค้นหาเรื่องที่ต้องการ วิธีการเหล่านี้เป็นต้นเค้าส่วนหนึ่งของวิชาบรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์ในปัจจุบัน

2.3 การศึกษาความพึงพอใจของเยาวชน ในเขตธนบุรี ในความรู้ด้านประวัติศาสตร์ กรุงเทพมหานครและลักษณะสารานุกรมหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book)

2.3.1 ความพึงพอใจของเยาวชนต่อความรู้เกี่ยวกับองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ กรุงเทพมหานคร ในหัวข้อประเมินทั้งหมดพบว่าในภาพรวม เกี่ยวกับองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับ พึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.19$) โดยหัวข้อที่ได้ระดับค่าเฉลี่ย สูงที่สุด ($\bar{X} = 4.27$) คือ เกิดความรู้ความเข้าใจในประวัติศาสตร์กรุงเทพมหานคร และ มีความรู้เกี่ยวกับบุคคลและเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์สมัยกรุงเทพมหานคร และ หัวข้อที่ได้ระดับค่าเฉลี่ย ต่ำที่สุด ($\bar{X} = 4.04$) คือ เกิดความรู้ใหม่ และคลายข้อสงสัยในเรื่องประวัติศาสตร์สมัยกรุงเทพมหานคร

2.3.2 ความพึงพอใจเกี่ยวกับการใช้งานหนังสือสารานุกรม ในหัวข้อประเมินทั้งหมดพบว่าในภาพรวมของ การใช้งานหนังสือสารานุกรม อยู่ในระดับ พึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.20$) โดยหัวข้อที่ได้ระดับค่าเฉลี่ย สูงที่สุด ($\bar{X} = 4.37$) คือ รูปแบบของสารานุกรม มีความง่ายต่อการสืบค้น/ใช้งานและ สามารถนำความรู้ที่ได้จากการสืบค้น ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ และ หัวข้อที่ได้ระดับค่าเฉลี่ย ต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.97$) คือ ข้อมูลคำศัพท์ในสารานุกรม มีจำนวนเพียงพอ

2.3.3 ความพึงพอใจเกี่ยวกับการใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) ในหัวข้อประเมินทั้งหมดพบว่าในภาพรวมของ การใช้งานหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) อยู่ในระดับ พึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.24$) โดยหัวข้อที่ได้ระดับค่าเฉลี่ย สูงที่สุด ($\bar{X} = 4.41$) คือ ตอบสนองการใช้งานในยุคปัจจุบันส่วนหัวข้อที่ได้ระดับค่าเฉลี่ย รองลงมา ($\bar{X} = 4.30$) คือ สามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง และ หัวข้อที่ได้ระดับค่าเฉลี่ย ต่ำที่สุด ($\bar{X} = 4.10$) คือ ภาพประกอบมีส่วนช่วยสร้างความเข้าใจ

จากข้อมูลข้างต้น จะเห็นได้ว่า ความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมมีปัจจัยประกอบที่สำคัญข้อหนึ่งคือ ปัจจัยทางเทคโนโลยีการสื่อสาร การคมนาคม คือวิธีการที่คนจะไปมาหาสู่ติดต่อถึงกันได้แม้จะมีอุปสรรคทางภูมิศาสตร์ขัดขวางก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาวิจัยเรื่อง ค่านิยมดิจิทัลกับพฤติกรรมด้านการสื่อสารออนไลน์ของเด็กและเยาวชนไทยของ ทิตยา ปิยภักดิ์ (2557) ที่พบว่ากิจกรรมยามว่างของเด็กและเยาวชนไทยเลือกทำเป็นอย่างแรกคือ ใช้อินเทอร์เน็ต มีความถี่ในการใช้สื่อออนไลน์ทุกวัน และ

ระยะเวลาที่ใช้สื่อออนไลน์โดยรวมนั้นมากกว่า 3 ชั่วโมงต่อวัน ข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า เด็กและเยาวชนไทยมีพฤติกรรมการใช้สื่อออนไลน์ในระดับที่สูงมาก นอกจากนี้ เด็กและเยาวชนไทยมีค่านิยมดิจิทัลด้านเสรีภาพ ความซื่อสัตย์โปร่งใส การประสานความร่วมมือ ความบันเทิงและนวัตกรรม ซึ่งปรากฏค่านิยมดิจิทัลดังกล่าวในระดับมากทุกค่านิยม ณ ที่นี้จะขอกกล่าวถึงค่านิยมดิจิทัลด้านเสรีภาพและการประสานความร่วมมือเท่านั้น การให้คุณค่ากับค่านิยมดิจิทัลในหลายๆ ด้านอาจมีความเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ทางสังคมอันสืบเนื่องจากการใช้สื่อออนไลน์อย่างเข้มข้น เมื่อพิจารณาถึงสื่อออนไลน์อย่างอินเทอร์เน็ตที่มีลักษณะเปิดกว้าง เป็นพื้นที่ที่ผู้ใช้สามารถแสดงความคิดเห็นตลอดจนความรู้สึกนึกคิดต่างๆ ได้โดยไม่ถูกปิดกั้น ด้วยคุณลักษณะของสื่อออนไลน์จึงทำให้เด็กและเยาวชนไทยที่เกิดและเติบโตมากับการใช้สื่อออนไลน์มีค่านิยมดิจิทัลด้านเสรีภาพ ด้วยความคุ้นชินกับความมีอิสระเสรี อันเป็นสิ่งที่สื่ออินเทอร์เน็ตมีให้ภายใต้บริบทการสื่อสารออนไลน์ และด้วยคุณลักษณะของสื่อสังคมออนไลน์ที่เปิดโอกาสให้ผู้ใช้สามารถสร้าง แลกเปลี่ยน และแบ่งปัน ตลอดจนร่วมกันจัดทำเนื้อหาในลักษณะที่เสริมแรงและเกื้อหนุนกันได้แล้วก็มีส่วนเอื้อให้เด็กและเยาวชนไทยเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริงของการใช้สื่อออนไลน์ อาทิ การช่วยแบ่งปันหรือแชร์ข้อความผ่านสื่อสังคมออนไลน์ อย่างการ ตามหาเด็กหาย หรือการขอบริจาคเลือดว่าเป็นทางหนึ่งที่สามารถช่วยเหลือผู้อื่นได้ การเชื่อมั่นในพลังของสารานุกรมออนไลน์วิกิพีเดีย (wikipedia) ก็นับเป็นอีกตัวอย่างหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นค่านิยมดิจิทัลด้านการประสานความร่วมมือของเด็กและเยาวชนไทยได้อย่างชัดเจน

3. ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่องสารานุกรมศิลปกรรมกรุงเทพมหานครสำหรับเยาวชน ฉบับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากการวิจัย ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

3.1.1 ควรศึกษาประสิทธิภาพของระบบปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบสารานุกรมให้มีความหลากหลาย

3.1.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานในด้านต่าง ๆ เช่น ระบบสารสนเทศ โปรแกรมสำเร็จรูปทางการออกแบบ เพื่อนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมสอดคล้องกับปัจจัยในด้านต่าง ๆ ให้ครบถ้วน

3.1.3 ควรศึกษาวิจัยต่อยอดเรื่องสารานุกรมกรุงเทพมหานคร ในด้านสถานที่ หรือเหตุการณ์สำคัญในสมัยกรุงธนบุรี ฉบับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ สำหรับเยาวชน

3.1.4 ควรศึกษาวิจัยประวัติศาสตร์กรุงธนบุรีในสื่ออื่นๆ ที่ตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสมัยใหม่

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้อง

3.2.1 คณะหรือสถานศึกษาควรนำสารานุกรม กรุงธนบุรี ฉบับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เยาวชนได้รับรู้และปลูกฝังความรักชาติ

3.2.2 สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ควรนำไปจัดทำเป็นฐานข้อมูลของศูนย์ข้อมูลธนบุรี

3.2.3 มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรสนับสนุนในการพัฒนาสารานุกรมอิเล็กทรอนิกส์ ให้สามารถเผยแพร่บนแอปพลิเคชัน (Application) เพื่อให้ใช้งานผ่านอุปกรณ์โทรศัพท์มือถือประเภท สมาร์ทโฟน และ แท็บเล็ต (Tablet) ได้ด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี